

Dr. Beregnyei József

Gyalogosok be/kiléptetése,
ellenőrzése, csomagjaik
átvizsgálása

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Személy- és vagyonvédelmi alapfeladatok

A követelménymodul száma: 0701-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-009-30

MUNKA- ÉS TŰZVÉDELMI SZABÁLYOK, JOGOSULTSÁGOK, KÖTELEZETTSÉGEK

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Tavaly több mint 25 ezer súlyos munkahelyi baleset történt, amelynél a sérült munkaképtelensége három napnál tovább tartott. A KSH adatai szerint 2009 első felében összesen 29 ezer esetben került sor üzemi baleset folytán baleseti táppénz folyósítására

„Éjszakai tűzesetek a fővárosban 2009. 12. 28.

Kigyulladt egy elhagyott lakóház a budapesti III. kerületben, a Margit körúton egy mosógép okozott tüzet, a X. kerületben pedig telefonfülkéket gyújtogattak – számolt be Dobson Tibor a péntekről szombatra virradó éjszaka budapesti tűzeseteiről.”

Ilyen híreket olvasva, Önben milyen vélemények alakulnak ki a két témát illetően?

Egyetért-e azzal, hogy amennyiben nem saját hozzátartozójáról, saját házáról, vagyonáról van szó, akkor nagy valószínűséggel nemigen hagynak mély nyomokat az olvasóban az ilyen jellegű hírek?

Más lenne akkor az érzelmi állapotunk, viszonyulásunk, ha az ebben érintettek mi magunk vagy közvetlen hozzátartozóink lennének. Nemigen lehetünk teljesen védettek a hasonló események bekövetkezésével szemben. De amire vonatkozólag lehetőségünk van hatni, azok esetében tennünk is kell az ehhez hasonlóak elkerülése érdekében. Lehetnek azonban olyan esetek, amelyek ún. vis major kategóriába esnek. Ide sorolhatók például a természeti katasztrófák miatt bekövetkezett tűzesetek, balesetek.

Ugyanakkor a szakemberek elmondása szerint a munka- és tűzesetek többsége megelőzhető lenne, illetve a már bekövetkezett esetekben a kár nagyságát, negatív következményét csökkenteni lehetne.

Gondolja át mindezeket, és ezek szellemében kezdjen bele e tananyag feldolgozásába!

De mielőtt erre sort kerít, menjen át a TANULÁSIRÓNYÍTÓ bevezető részéhez, és olvassa el az ott található szöveget!

Kérem, figyeljen arra, hogy ahol *dőlt* betűvel szedett szöveggel találkozik, az ajánlás, illetve utasítás az Ön számára!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

1.A MUNKA- ÉS BALESETVÉDELEM

A téma felvezetése során a hatályos alaptörvényünkből indulunk ki. Az 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szól, mely szerint a hazánk területén munkát végzőknek joguk van a biztonságos, egészséges munkafeltételekhez. De mit értünk egészséges munkafeltételek és a munkavédelemhez kapcsolódó szakkifejezések, fogalmak alatt?

1.1 Munkavédelmi alapfogalmak

1.1.1 Munkavédelem

Azon jogi, szociális, gazdasági, szervezési, műszaki, valamint egészségügyi előírások, szabályok és intézkedések rendszere, melynek alapvető célja a **biztonságos** munkavégzés feltételeinek megteremtése, fenntartása, a dolgozók egészségének, **munkaképességének** megóvása. Ezek megteremtése, állandó fenntartása a munkáltatót terheli, bár ennek érdekében a munkavállalónak is együtt kell működnie.

1.1.2 Biztonság, munkabiztonság

Ebből a szempontból a munkafolyamatban részt vevők védettségének mértéke. Az előbbiből adódóan a munkafolyamat lehetséges veszélyeinek, ártalmainak a dolgozókra gyakorolt hatásának még az elviselhető mértékre való korlátozása.

1.1.3 Veszélyhelyzet

A veszélyforrás és az érintett dolgozó személyes cselekedetének egyesülése során kialakuló/kialakulható olyan szituáció, amely még nem vezet törvényszerűen balesethez, mivel valamilyen objektív véletlen vagy tudatos emberi beavatkozás megakadályozhatja ezt.

1.1.4 Veszélyes létesítmény, munkafolyamat, munkahely

Olyan létesítmény, munkafolyamat, munkahely, ahol, amelynél adott munkavállalók egészsége, testi épsége megfelelő védelem prezentálása nélkül súlyos károsító hatásnak lehet kitéve.

1.1.5 Munkára alkalmas (szolgálatképes) állapot

Az érintett dolgozó, munkavállaló olyan pszichikai, fizikai, egészségi állapota, amely lehetővé teszi számára a saját és mások testi épségét megőrző munkavégzést.

1.1.6 Biztonsági előírás(ok)

Azon előírások, intézkedések, szabályok összessége, amelyek megteremtésével, állandó fenntartásával a munkabaleset bekövetkezése megelőzhető, vagy ennek valószínűsége még elviselhető mértékre korlátozható.

1.1.2 Munkavédelmi szabályok és előírások

Feladat:

Kérem, hogy most számítógépen, a CD Jogtár segítségével keresse ki az alábbi jogszabályt, és tallózzgasson benne néhány oldalt! Különösen azt a részt tekintse át, amiről a következő mondatban lesz szó!

A témára vonatkozó alapvető jogszabály a többször módosított **1993. évi XCIII. tv.**, amely részletesen tartalmazza az állami szervek munkavédelmi teendőit, az egészséget nem veszélyeztető munkavégzés, illetve ilyen létrehozása kritériumait, a munkavégzés tárgyi körülményeit, az egyes anyagokra, technológiákra, eljárásokra vonatkozó követelményeket, a biztonságos munkavégzés személyi feltételeit, a munkáltatók és munkavállalók jogait, kötelezettségeit az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkakörülmények megteremtésében, fenntartásában, a balesetek bejelentésének, kivizsgálásának, dokumentálásának rendjét, valamint a munkavédelem hatósági felügyeletét.

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. tv. egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szól az **5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet**.

~~A 25/1996. sz. népjóléti miniszteri rendelet a létesítés követelményeit, a munkavégzés tárgyi feltételeit, a munkafolyamatokra, technológiákra, anyagokra vonatkozó követelményeket, a munkáltatók, és a munkavállalók kapcsolódó jogait részletezi.~~

Munkavédelmi szabályzatok készülnek azon szervezeteknél, akik munkavállalókat alkalmaznak munkavégzésre. Ebben már teljesen konkrétan kell megfogalmazni a kapcsolódó – előzőekben érintett – tartalmakat minden érintett fél számára egyaránt.

Feladat:

Most pedig kérem, a Gogol számítógépes program segítségével keressen ki egy munkavédelmi szabályzatot, azért, hogy meglássa, hogyan néz ki az ilyen munkaokmány!

1.1.3 A munkavédelem személyi és tárgyi feltételei

1.1.3.1. Személyi feltételek

A munkavállalókat foglalkoztató vezetők, felettesek, irányítók munkabaleset-védelmi jog- és feladatrendszerét az ide tartozó Szervezeti és Működési Szabályzatok, valamint munkaköri leírások tartalmazzák. (Az utóbbi már a munkavállalóra vonatkozókat is meghatároz!) Önnek a munkaköri leírással kell tisztában lennie!

Az illetékes vezetők felelnek az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtéséért, fenntartásáért, a bekövetkezett munkabalesetek minősítéséért, az érintettek ellátásáért, a dokumentálásokért.

Az egyes nagyobb létszámot foglalkoztatók munkabiztonsági felügyelőt alkalmaznak, akinek teljes részleteiben ismernie kell a vonatkozó előírásokat, szabályzókat, teendőket.

A **munkavállalók** fontosabb **kötelezettségei** a témában:

- a rendelkezésre álló munkaeszköz állapotáról meggyőződni, azt a vonatkozó utasítás szerint használni, az előírt karbantartásokat elvégezni;
- az előírt egyéni védőeszközt – ha van ilyen – használni;
- az előírt öltözetet viselni;
- a munkahelyre vonatkozó fegyelmet, rendet és tisztaságot betartani;
- a munkavégzésre vonatkozó tudást elsajátítani, frissíteni;
- az előírt orvosi vizsgálaton megjelenni;
- a veszélyt jelentő rendellenességet megszüntetni, vagy erre intézkedést kérni felettesétől;
- balesetet, rosszulletet azonnal jelenteni.

Baleset bekövetkezése esetén **ki kell állítani az erre szolgáló formanyomtatványon a baleseti jegyzőkönyvet**. Erre vonatkozó mintát az 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelethez tartozó 4/a. számú mellékletben talál.

Munkabaleset bekövetkezése esetén e jegyzőkönyvet kell **pontosan kitölteni és továbbítani**.

Felmerülhet Önben a kérdés, vajon miért kell Önnek tudnia, hogy mi a dolga e témában a munkavállalónak, vagy mi kerül be a baleseti jegyzőkönyvbe?

A válasz erre kettős. Egyrészt azért, hogy tisztában legyen, e téren mit várhat el a munkahelyétől. Másrészt, ha bekövetkezik a baleset, nem mindegy Önnek, hogy mi lesz annak a minősítése, következménye, amiről majd később fog olvasni.

A munkavédelmi oktatás rendszere

Valamennyi újonnan belépő dolgozó részére a munkavégzés megkezdése előtt elméleti és gyakorlati jellegű felkészítést kell tartani az általános, valamint adott munkakör jellegére vonatkozó munka- és balesetvédelmi témakörből, melyet – dolgozói aláírással megerősítetten – dokumentálni is szükséges az utókor számára.

RENDÉSZETI ALAPFELADATOK

Amennyiben a dolgozó ugyanazon cégen belül marad, de munkaköre megváltozik, vagy 6 hónapnál hosszabb időt volt távol, akkor egyénileg kell számára ilyen jellegű oktatást végezni.

Mindezekon túl előírás a korábban e témában megszerzett tudás évenkénti differenciált felfrissítése, ami számonkéréssel is zárulhat. Az ezekkel kapcsolatos dokumentumokat a dolgozó személyzeti anyagához kapcsolva kell elhelyezni.

Rendkívüli és veszélyes eseti feladatok – pl. lövészet végrehajtása a fegyverrel rendelkező biztonsági őrök esetében – teljesítése előtt is előírás az igénybevétel jellegének megfelelő felkészítés elvégzése.

1.1.3.2. Tárgyi feltételek

A munkavédelem **tárgyi feltételei** a kapcsolódó jogszabályokban, szabványokban és más előírásokban, használati utasításokban rögzítettek.

A munkahelyül szolgáló épületek, építmények kivitelezése csak az arra illetékes szakhatóság engedélye alapján történhet. Az építkezés során szakszerű műszaki felügyeletet kell biztosítani, a műszaki munkákat hasonló módon kell átadni/átvenni, továbbá a használatbavételi engedélyt is ki kell adni. Mindezek arra hivatottak, hogy az épületek, építmények a jóváhagyott terveknek megfelelően szülessenek meg, ne okozzanak veszélyt az ott dolgozók, az oda belépő dolgozók, továbbá az ügyfelek számára.

Az építményen belüli gépek, berendezések, stabil vagy mobil eszközök telepítését, használatbavételét – hasonlóan az előbb leírtakhoz – szintén munkavédelmi üzembe helyezési eljárásnak kell kísérnie. Sőt bizonyos időnként ezeket – villámvédelem, kazánok, villamoshálózat, hegesztő aparát stb. – meg is kell ismételni!

A feltételek állandó meglétét, a vonatkozó előírások betartását alkalmanként, továbbá rendszeresen ellenőrizni szükséges. A rendszeres évi, valamint alkalmi ellenőrzések során felmerült hiányosságok adott időre történő kiküszöbölésére intézkedési tervet kell készíteni, illetve ennek megvalósulását visszatérően, váratlanul is célszerű ellenőrizni.

1.2. ÜZEMI BALESETEK

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény, továbbá a végrehajtására vonatkozó 217/1997. sz. kormányrendelet szerint üzemi balesetnek minősül az a baleset, amely a biztosítottat a foglalkozása körében végzett **munka közben vagy azzal összefüggésben** éri. A jogszabály ebben a pontban a dolgozó munkavégzésre irányuló jogviszonyából származó kötelezettségei teljesítése vagy jogai érvényesítése során elszenvedett balesetek – ideértve a kiküldetés alatti baleseteket is – üzemiségét rögzíti.

Üzemi balesetnek tekintendő továbbá a munkavállaló tisztálkodás, öltözködés, étkezés vagy üzemorvosi vizsgálat, illetve a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatások során bekövetkezett balesete.

A munkáltató által a telephelyén kívül szervezett étkeztetés igénybevétele során bekövetkezett baleset szintén üzeminek tekinthető.

Nem üzemi balesetek

Nem ismerhető el viszont üzemi balesetnek, ha a dolgozóval akkor történik a baleset, amikor a munkáltató telephelyén kívül vásárolja, illetve elfogyasztja az élelmiszert, feltéve, hogy a munkáltató – akár a telephelyén belül, akár azon kívül – a szervezett étkezéstről gondoskodik.

Nem tekinthető üzemi balesetnek az a baleset, amely a dolgozót a munkahelyén sport- és kulturális rendezvény közben, nem a munkájával összefüggésben érte.

Úti baleset – üzemi baleset

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló (1997. évi LXXXIII.) törvény szerint üzemi balesetnek minősül az a baleset, amely a biztosítottat a munkába vagy onnan lakására (szállására) menet közben éri.

Az úti balesetek vonatkozásában elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a dolgozó balesete a munkahely és a lakása közötti legrövidebb úton történt-e, illetve hosszabb időre nem szakította-e meg az utazását. Az útnak a dolgozó legelemibb életszükségleteinek kielégítése végett (például a napi élelmiszer-vásárlás, gyógyszer beszerzése, továbbá a gyermek bölcsődéből, óvodából, iskolából való hazavitele céljából) történő megszakítása nem minősül nagyobb kitérésnek.

Nem minősül üzemi balesetnek az a baleset, amely a dolgozót nem a lakásától a munkahelyéig vagy a visszavezető úton, hanem még vagy már a lakásában éri.

Például a családi házban lakó dolgozó ilyen jellegű balesete során döntő jelentőségű, hogy az eset a kertkapun belül, vagy már azon kívül történt-e.

Kérem, álljon le a feldolgozással itt, és látogasson át a TANULÁSÍRÁNYÍTÓ üzemi balesetek című részéhez!

Üzemi balesetnek nem minősülő balesetek

– Az ittaság, mint kizáró ok

Nem tekinthető üzemi balesetnek az a baleset, amely kizárólag a sérült ittasága miatt következik be.

Amennyiben a munkáltató nem tett meg minden óvintézkedést az ittas munkavégzés megakadályozására, akkor a baleset üzeminek minősül és a munkaadó felelőssége megállapítható. Az ittaság tehát nem zárja ki automatikusan a baleset üzemiségét.

– Engedély nélkül végzett munka során bekövetkező baleset

Nem tekinthető üzemi balesetnek az a baleset, amely munkahelyi feladatokhoz nem tartozó, továbbá engedély nélkül végzett munka során következik be.

A két kizáró oknak együttesen kell fennállnia. Amennyiben tehát a dolgozó engedéllyel végezte a munkakörébe nem tartozó feladatot, akkor a baleset üzemiségét meg kell állapítani.

- Engedély nélküli járműhasználat során bekövetkező baleset

Nem tekinthető üzemi balesetnek az a baleset, amely engedély nélküli járműhasználat során következik be.

Nem üzemi baleset tehát az engedély nélkül „kölcsönvett” vállalati autóval, a „feketefuvar” alkalmával, de a kiküldetés esetén nem a munkáltató által engedélyezett jármű igénybevétele során bekövetkezett baleset sem.

- Munkahelyi rendbontás során bekövetkező baleset

Nem tekinthető üzemi balesetnek az a baleset, amely munkahelyi rendbontás során következik be.

A munkahelyi rendbontás, verekedés során bekövetkezett baleset nem minősül üzeminek. Ám annak a dolgozónak a balesete, aki azért szenvedte el a sérüléseket, mert a rendet akarta helyreállítani vagy az értékeket mentette, üzeminek tekintendő.

- Egyes utazás során bekövetkező baleset

Nem tekinthető üzemi balesetnek az a baleset, amely a lakásról (szállásról) munkába, illetőleg a munkából lakásra (szállásra) menet közben, indokolatlanul nem a legrövidebb útvonalon közlekedve, vagy az utazás indokolatlan megszakítása során történt.

Amint utaltunk már rá, a napi elemi életszükséglet beszerzése (például élelmiszerbolt útba ejtése) nem minősül indokolatlan megszakításnak, de egy születésnap vacsora munkaidő utáni beiktatása már igen.

- A szándékosság, mint üzemi balesetet kizáró ok

Nem illeti meg a baleseti ellátás azt, aki sérülését szándékosan okozta, vagy az orvosi segítség igénybevételével, illetőleg a baleset bejelentésével szándékosan késlekedett.

2.A TŰZVÉDELEM

2.1.Tűzvédelmi alapismeretek

A tűz elleni védekezés, fellépés nem csak a tűzoltók feladata! Erre mindenki hivatott az emberiség történetével kezdődő időktől fogva. Az tűz ellen való fellépési kötelezettség azzal függ össze, hogy a tüzek nagymértékben veszélyeztethetik az emberek, csoportok élet- és vagyonbiztonságát. Ezzel függ össze az, hogy a tűzvédelem, a tűz elleni védekezés, megelőzés dolga törvényben, más jogszabályokban, utasításokban rögzített. Kezdetben ez legnagyobb részben tűzoltást jelentett, később ehhez felzárkózott maga a megelőzés is. Ma már együtt említjük a tűz megelőzését, valamint a tűzoltást.

2.1.1. Tűzoltó szervezetek

- hivatásos állami és önkormányzati tűzoltók,
- létesítményi tűzoltók,
- önkéntes tűzoltók.

A tűzvédelmet szakmailag a Katasztrófavédelmi Főigazgatóság irányítja, más vonatkozásban e jogkörük részben korlátozott (önkormányzati és önkéntes tűzoltók).

2.1.2. A tűzvédelem alapvető feladatai

- a tűz megelőzése,
- a tűz oltása,
- tűzvizsgálat végzése. (Ennek magyarázatáról nem szólunk, mert ilyet csak speciálisan felkészített tűzoltó vagy szakértő végezhet!)

Álljon meg egy kis időre, és szíveskedjen átlátogatni a TANULÁSIRÁNYÍTÓ tűzesetek megelőzése-oltása részéhez!

2.1.2.1. A tűzesetek megelőzése

A megelőzés tartalma a tüzek keletkezésének, továbbterjedésének megakadályozása, a tűzoltás alapvető feltételeinek megteremtése, fenntartása, a létesítés és a használat során a vonatkozó rendszabályok fegyelmezett betartása. A megelőzés alapjainak megértéséhez a tűz, az égési folyamat lényegének megértése nélkülözhetetlen.

A **tűz** létrejöttének egy helyen, egy időben **három feltétele** van:

- éghető anyag,
- égést tápláló anyag (a levegő oxigénje),
- gyújtóforrás.

A tűzmelegelőzés lényegében az első és harmadik feltétel kiiktatását jelenti, amely az égés elmaradását, megszűnését eredményezheti.

E részhez tartozik az is, hogy az épületeken – főleg közösségi épületeken – belül biztosítani kell a minél gyorsabb menekülést lehetővé tevő utakat, vészkijáratokat. Mindezeket különféle jelzésekkel egyértelműen láthatóvá kell tenni.

Célszerű itt szólni a tűzmelegelőzés hatékony és modern eszközeiről, az automatikus tűzjelző, illetve automatikus tűzoltó berendezésekről, rendszerekről. Ilyenek ma már majdnem minden közösségi célokot szolgáló középületekben megtalálhatók, láthatók a mennyezeteken, falakon.

2.1.2.2. A tűz oltása

A tűz oltása leginkább erre szolgáló tűzoltó készülékkel történik. A tűzoltó készülék olyan eszköz, amelyből az üzembe helyezésekor felszabadított, vagy az oltóanyagba benyomott (sűrített) hatóanyag az oltóanyagot irányíthatóan löveli ki, mely meghatározott nagyságú tűz oltására alkalmas.

A tűz oltását a jogi személyek, valamint az állampolgárok kötelesek ellenszolgáltatás nélkül, közvetlen részvételükkel, eszközeik, felszereléseik rendelkezésre bocsátásával, adatok közlésével elősegíteni, teljesíteni!

Mit foglalhat magában a tűzoltási, kárelhárítási tevékenység?

- veszélyeztetett személyek, vagyonok mentése, a tűz terjedésének megakadályozása, oltása;
- közvetlen tűz- és robbanásveszélyes helyzetekben közreműködés a biztonsági intézkedések végrehajtásában;
- természeti csapásoknál a károk elhárítása, a mentés végzése;
- egyéb káreseteknél a lehetséges segítségnyújtás;
- az életveszély elhárítása;
- ha a közrend védelme ezt indokolttá teszi.

2.1.3. Tűzriadóterv

Adott létesítményeknek rendelkezniük kell tűzvédelmi utasítással, valamint ennek mellékletét képező tűzriadótervvel. Mindezeket olyan helyen – pl. diszpécser, ügyelet stb. – kell tartani, ahol a tűz oltására hivatottak adott esetben hozzá juthatnak!

A tűzriadóterv tartalma:

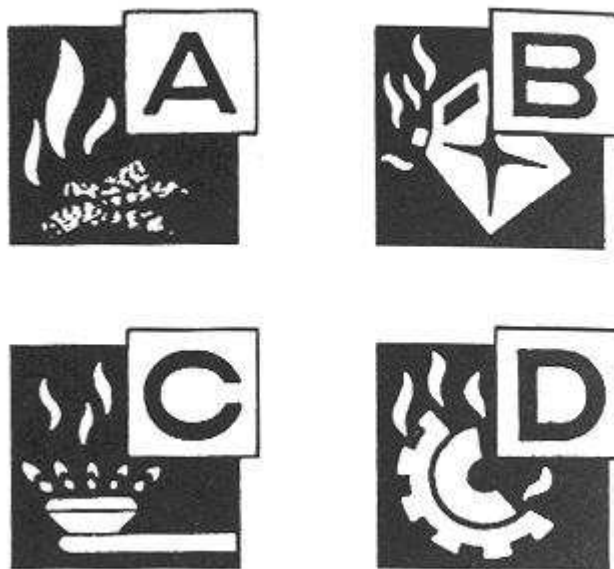
- a tűzjelzés módja,
- a riasztás rendje, eszköze,
- a kiürítés, mentés rendje,
- a rendfenntartási feladatok felsorolása,
- a tűzoltás előkészítése,
- a tűzvédelmi biztonsági berendezések kezelési szabályai,
- a konkrét helyszínrajz,
- a közművek kapcsolódásának helyei, pontjai, a tűzcsapok (tűzivízhez jutás lehetősége),
- a helyiségek, épületrészek, szabad részek tűzveszélyességi osztályai.

2.1.4. Tűzveszélyességi osztályok és fokozatok

2.1.4.1. Tűzveszélyességi osztályok

- „A” Fokozott tűz- és robbanásveszélyes
- „B” Tűz- és robbanásveszélyes
- „C” Tűzveszélyes
- „D” Mérsékelten tűzveszélyes

- „E” Nem tűzveszélyes

1. ábra. Az egyes tűzveszélyességi osztályok jelképe

2.1.4.2. Tűzveszélyességi fokozatok

Az előbbiekhöz kapcsolódik a tűzállósági fokozatok dolga is. Az építményeket vagy azok szakaszait – a tűzveszélyességi osztályba sorolástól függően – az alábbi I–V. tűzállósági fokozatoknak megfelelően kell kialakítani:

- „A” és „B” tűzveszélyességi osztály esetén I–II. tűzállósági fokozat,
- „C” tűzveszélyességi osztály esetén I–III. tűzállósági fokozat,
- „D” tűzveszélyességi osztály esetén I–IV. tűzállósági fokozat,
- „E” tűzveszélyességi osztály esetén I–V. tűzállósági fokozat.

A tűzveszélyességi osztály jelét az épület minden egyes helyiségére, szakaszára, a létesítmény egészére meg kell határozni, illetve közzétenni, falakra felhelyezni!

Az osztályba sorolást mindig az anyagok besorolásával kell kezdeni. Alapvetően az anyag tűzveszélyességi osztálya határozza meg a tevékenység, az pedig a helyiség tűzveszélyességi osztályát.

Feladat:

Most pedig kikapcsolódási céllal sétáljanak végig abban az épületben, amiben éppen tanulnak, ilyen jelzések felkutatása, ellenőrzése céljából! Erre a feladatra 15 perc áll a rendelkezésükre.

2.1.5.A tüzet észlelő kötelességei

1. Annak eldöntése – különösen, ha egyedül van –, hogy a keletkezett tüzet el tudja-e oltani.
2. Ha el tudja oltani, akkor tegye azt.
3. Ha nem tudja eloltani, akkor értesítenie kell az erre hivatott személyeket, szervezeteket (riasztás a bent lévők és a tűzoltók felé).

2.1.5. Mit kell tartalmaznia a tűzjelzésnek?

1. a tüzeset pontos helye (épület, része, folyosója, szintje, része),
2. mi az, ami ég,
3. mi van veszélyeztetve általa,
4. milyen terjedelmű – méretű – a tűz,
5. életveszélyben van-e valaki,
6. a jelzés ideje,
7. a jelző neve, beosztása, a telefonszám, ahonnan a jelzés történt.

(Ez utóbbi esetenként elmaradhat, mivel a fogadó félnél a szám megjelenhet.)

Kérem Önt, most lépjen át a TANULÁSIRÁNYÍTÓ 2.1.7. részhez!

2.1.7. Tűzoltó anyagok, eszközök, kellékek

A **tűzoltó készülék** – az MSZ EN 3-1 szerint – olyan tűzoltó eszköz, amelyből az oltóanyagot a készülékben levő nyomás hatására, irányíthatóan a tűz fészkére lehet kilövellni. Ez a belső nyomás létrehozható az oltóanyaggal együtt egy tartályban kémiai reakciók révén, vagy külön palackban tárolt hajtóanyaggal. Kezelése egyszerű, s vele 5-6 m távolságról is hatásos oltás biztosítható. **Megnevezése** – típusának megjelölése – a benne tárolt **oltóanyag alapján** történik. Így:

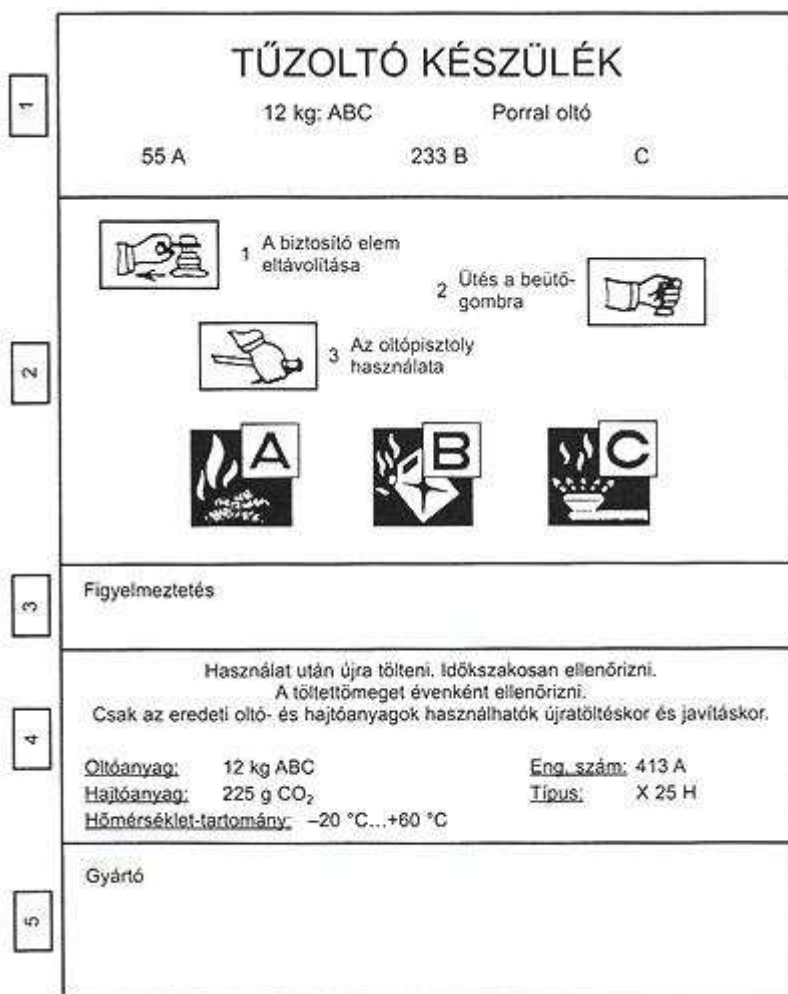
- vízzel oltó tűzoltó készülék,
- habbal oltó tűzoltó készülék,
- porral oltó tűzoltó készülék,
- szén-dioxiddal oltó tűzoltó készülék,
- halonnal oltó tűzoltó készülék.

A tűzoltó készülék **főbb jellemzői** a következők:

- **töltetmennyiség:** a tömegben [kg] vagy a térfogatban [liter = dm³] kifejezett oltóanyag-mennyiség,
- **üzemi nyomás:** a tartályon belül kialakuló azon legnagyobb nyomás [bar], amely a nyomás alá helyezést követő 30 s után, 60 °C-on mérhető,
- **működési időtartam:** az az időtartam, amely alatt a tűzoltó készülék teljesen nyitott szelephelyzetében az oltóanyag oltóképes mennyiségben áramlik ki,
- **oltási képesség:** a tűzoltó készülék azon jellemzője, amelyik megadja, hogy melyek azok a – szabványban leírt – vizsgálati egységűek, amelyeknek az eloltására még alkalmas.

Csoportosításuk különböző szempontok szerint történik, pl.:

- **nagyság szerint:** az oltóanyag névleges mennyisége [kg vagy liter] alapján (pl. 6 kg-os),
- **jellege szerint:**
 - **hordozható:** a kézzel kezelhető és kézben hordozható, üzemképes állapotban legfeljebb 20 kg tömegű tűzoltó készülék,
 - **szállítható:** a kerekre vagy kézikocsira szerelt, üzemképes állapotban 20 kg-nál nagyobb tömegű tűzoltó készülék,
- **hajtóanyag szerint:**
 - palackban tárolt hajtóanyaggal működő,
 - tárolótartályba benyomott gázzal működő,
 - vegyi folyamat eredményeként nyert gázzal működő.

2. ábra. Egy hordozható tűzoltó készülék egy lehetséges címkéjének mintája

A tűzoltó készülékek **tűzosztályok szerinti alkalmazhatóságát** ez a táblázat tartalmazza. Az első oszlop a tűzoltó eszközt, a megjegyzés oszlop pedig azt a fajta tüzet írja le, amire alkalmazható az adott eszköz. Ennek eldöntésekor viszont tekintettel kell lenni a tűzosztályra is, amit a második oszlop tartalmaz!

Készülékfajta	Tűzosztály				Megjegyzés
	A	B	C	D	
Porral oltó	k	+	+	+	villamos tüzek esetén a feszültség értékétől függően alkalmazható
Vízzel oltó	+	-	0	0	villamos feszültség alatt álló berendezés tüzeinek oltására használni tilos!
Habbal oltó	+	+	0	0	
Halonnal oltó	k	+	+	+	talajszint alatt vagy nehezen szellőztethető helyiségben elővigyázattal kell használni
Szén-dioxiddal oltó	-	+	+	0	

Tűzoltó készülékek alkalmazhatósága

A létesítményekben, az előírásokban meghatározott számú, az előírt követelményeket kielégítő és az ott keletkezhető tűz oltására alkalmas **tűzoltó készülékeket kell elhelyezni** a kijárat, illetve a veszélyeztetett hely(ek) közelében úgy, hogy azok jól láthatók, könnyen és állandóan hozzáférhetőek legyenek. Ezeket a helyükről eltávolítani vagy a rendeltetésüktől eltérő célra használni nem szabad, és állandó üzemképes állapotukról az előírások szerinti, de legalább féléves időszakonként ellenőrzéssel gondoskodni kell.

Tűzoltó anyagok; víz, szén-dioxid, halon, tűzoltó habok, tűzoltó porok.

(A legegyszerűbb a homok, valamint különféle vizes vászontakarók.)

Tűzjelző berendezés; olyan tűzvédelmi riasztórendszer, amely a megfelelő tűzvédelmi intézkedések céljából a tüzet a kifejlődésének legkorábbi szakaszában jelzi. A tűzjelző rendszerben a nyugalmi állapot megváltozását, a bemenő villamos jelet az érzékelők hozzák létre, melynek 2 csoportja létezik: kézi jeladók és automatikus érzékelők.

Az érzékelt tűzjelenség fajtája szerint lehetnek; hő-, füst- és lángérzékelők.

2.1.8. Tűzoltás

Amennyiben lehetőség van rá, azonnal meg kell kezdeni az oltást, ha ez meghaladja az adott lehetőséget, akkor pedig hívni kell a tűzoltóságot. Az észlelt tüzet legegyszerűbben a telepített tűzjelzők segítségével, vagy telefonon lehet jelenteni. A 105-ös hívószám közvetlenül a tűzoltóságnál, míg a 112-es egységes segélyhívószámon az integrált rendőrségi ügyeleti központ jelentkezik be.

A tananyag végére jutva, kérem, menjen el a TANULÁSIRÁNYÍTÓ utolsó, ún. összefoglaló részéhez!

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Bevezető

Ebben a tananyagegységben olyan dolgokat tekintünk át, amelyek mindenkire vonatkoznak, akik a biztonságvédelem területén szeretnének dolgozni, vagy már ott tevékenykednek. Ezek között találkozunk olyanokkal – ez a többség –, ami minden munkavállalóra általában igaz.

A tananyagtartalom vezetésében – tekintettel a 0701-06-os modul többes érvényességére – nemigen törekszünk a specialitások érintésére. Ezekre mindenki a saját munkaköre jellegének megfelelő felkészítésben, vizsgáztatásban részesül a munkába állásakor. Ugyanakkor az itt szereplő tartalom jól segítheti a későbbi munkakör-specifikus felkészülést.

Ez a tananyagelem célját, rendeltetését tekintve a legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályokkal, előírásokkal és mindezek teljesítésével kapcsolatos általános ismeretek megszerzését, az ide kapcsolható készségek, képességek, kompetenciák kialakítását, megerősítését hivatott szolgálni az Ön aktív közreműködése révén! Még egyszer ismétlem, az Ön aktív közreműködésével!

Remélhetőleg mire a tananyag végére eljut, ön maga is egyértelmű válaszokat lesz képes adni, nemcsak a bevezetőben feltett „költői” kérdésre, hanem ezenfelül az Önellenőrző részben szereplőkre is. Persze a **végső cél** nem az, hogy jó válaszokat adjon a felmerülő kérdésekre, hanem sokkal inkább az, hogy képes legyen ilyen helyzeteket kis segítséggel, vagy anélkül megoldani, intézkedni jövőbeni hivatása gyakorlása során!

Ami ebben a tananyag részben van, azt mindenkinek birtokolnia kell komplexen a felkészülési szakasz végére. A szakmai szókincsből igyekeztünk csak annyit beépíteni, ami feltétlenül szükséges.

Ígérjük, hogy **segíteni fogjuk** felkészülését az itt rögzített információ tartalmakkal, az ezeket kiegészítő utalásokkal, e tanulási útmutatóval, az összefoglalókkal, valamint ön maga ellenőrzésének lehetőségével. Biztosak vagyunk benne, hogy a siker nem rajtunk fog múlni, hanem az **Ön akaraterején**, képességein! Remélhetőleg Ön pedig saját magában bízik.

Az itt szereplő tananyag tartalmat leginkább egyedül, egyes helyeken párban, csoportban, kisebb-nagyobb mértékű oktatói beavatkozás mellett kell elsajátítania, továbbá az ide kapcsolt kompetenciafejlesztést elérnie.

Általános elvárás Önnel szemben, hogy az egész tananyag feldolgozása során figyelmesen olvassa az INFORMÁCIÓTARTALOM-ban található tudnivalókat.

Akár a vonatkozó jogszabályok, akár a munkavédelmi szabályzat esetében éljen a számítógép nyújtotta lehetőségekkel. Erre dőlt betűs részekben utalásokat, ajánlásokat, utasításokat talál adott részekenél!

A kidolgozói szándék az volt, hogy élvezetessé tegyük jelen kötelessége teljesítését. Ennek ellenére előfordulhat, hogy elkedvetlenedik, és úgy érzi, nem képes megbirkózni ezzel a viszonylag nagy területet átfogó feladattal, eleget tenni maradéktalanul az Önnel szembeni pedagógiai elvárásoknak. Ilyenkor feltétlenül forduljon bizalommal társaihoz, tanárához a holtpontra történő sikeresebb átjutás érdekében.

Mindezeket túl egy általános jó tanács!

Soha ne a szó szerinti, hanem az értelmi tanulást alkalmazza, helyezze előtérbe!

Nemcsak bemagolásról, memorizálásról, hanem a tanultak helyes alkalmazásáról szól bármilyen szakma gyakorlása!

Ehhez – ugyanúgy, mint a tanuláshoz is – a tudáson kívül szükségeltetik az **akarás** is, amit nem mi adunk hozzá! Erről, illetve ennek mellőzése veszélyéről soha ne feledkezzen meg!

Amikor úgy tűnik, hogy már minden világos, próbálja meg megoldani az ÖNELLENŐRZÉS részben szereplő feladatokat. Ennek során nem használhat semmilyen külső segítséget.

Felhívom a figyelmét a kérdésekre adott válaszok pontértékére, amely a végső minősítés szempontjából lesz meghatározó.

A feladat megoldását követően végezze el saját teljesítménye önellenőrzését, értékelését. Ehhez felhasználhatja a MEGOLDÁSOK részben leírtakat.

Amennyiben 5% vagy ez alatti lenne teljesítménye, úgy ajánlatos ismét átvenni a kapcsolódó tudnivalókat, konzultációval kiegészítve!

Mindezek után menjen a tananyag első részéhez, és kezdje el a SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM feldolgozását!

Üzemi balesetek

Ennek a résznek a feldolgozásánál alkossanak párokat, mielőtt elmondom azokat az eseteket, amelyeket önállóan kell megoldaniuk!

Próbálják meg Önök egyedül megadni a választ arra, hogy az adott szituáció vajon üzemi baleset-e, vagy sem!

Miután a szituációkat elolvassák, minden egyes esetre vonatkozóan 3–3 perc áll rendelkezésükre, hogy elvégezzék annak besorolását! A 4 × 3 perc eltelte után írják le egy papírra saját megítélésüket! Miután ezzel megvannak, győzzék meg társukat is a saját igazukról!

Ehhez is csupán 4 × 5 perc áll a rendelkezésükre!

A **szituációk** a következők:

- az, aki a balesetet elszenvetde, 3 órával ezelőtt az utazás közben két kávét ivott;
- az illető nem engedélyezett munkát végzett, amikor megtörtént a baj;
- olyan szállítás közben történt a baleset, melynél a gépkocsi használatának engedélyeztetése elmaradt;
- otthonról – nagy kerülővel történő – menet közben történik meg a baleset.

Mi a helyzet ezekkel a szituációkkal?

Amennyiben visszalép az INFORMÁCIÓTARTALOM üzemi balesetek további részébe, akkor ott megerősítést kaphat válasza helyességéről vagy helytelenségéről!

Tűzesetek megelőzése, oltása rész:

Valamikor az iskolában a természetismeret, illetve a kémia tantárgy keretében érintettek olyan részt, ami az égéssel foglalkozott.

Próbáljon visszaemlékezni, vajon mi kell ahhoz, hogy égés következzen be?

Ha erre képes megadni a helyes választ, akkor „gyerekjáték” lesz választ adni arra, mit kell a megszűnése érdekében tenni!

Számoljon vele, hogy érvelnie is kell állítása mellett!

A két kérdés megválaszolására 10 perc áll a rendelkezésükre!

Ha visszalép az INFORMÁCIÓTARTALOM vonatkozó részéhez, akkor ott megkapja válaszai megerősítését vagy cáfolatát.

Lépjen vissza a 2.1.2.1. Tűzesetek megelőzése részhez!

2.1.7. rész:

Eddigi élete során szerzett tapasztalataiból tudna-e felsorolni tűzoltó eszközöket?

(Olyanokat, melyekről tud valamit, esetleg olyat, amit látott, és főleg pedig olyat, amit már használt is, illetve használt volna, ha szükség lett volna rá.)

Ezek azok, amelyekről mások mellett az INFORMÁCIÓTARTALOM 2.1.1. alpontján belül továbbiakat is tanulhat.

ÖSSZEFOGLALÓ

Az általában szokásostól eltérően most nem én, hanem Önök adnak egy rövid, lényegi összefoglalót mindazokról, melyeket e tananyagegység keretében most elsajátítottak.

Erre maximum 20 percet kapnak. Az összefoglalóhoz készíthetnek rövid vázlatot is.

Kérem mindezt a flypchat lapra, prezentációs céllal végezzék, és legyenek készen arra is, hogy az írásos anyaghoz társaik vagy én kérdéseket is fogunk intézni!

Végezetül csak kíváncsiságból szeretném, ha 5–10 percben, szóban kifejténé azt az érzést, hangulatot, ami jelen tananyagegység feldolgozása során Önt leginkább jellemezte.

Ajánlom, győződjön meg arról, hogyan sikerült az ide vonatkozó kompetenciáikat Önnek megszereznie!

Erre hivatottak a TANULÁSIRÁNYÍTÓ után található **ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK**.

Kérem, próbálja meg ezeket megoldani!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Milyen jogszabályokról, normákról tanult, amelyek a munkavédelemre vonatkoznak?

Nevezze meg ezeket!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. feladat

Egészítse ki a munkavállaló munkavédelemmel kapcsolatos, hiányosan felsorolt kötelezettségeit!

- a rendelkezésre álló munkaeszköz állapotáról meggyőződni, azt a vonatkozó utasítás szerint használni, az előírt karbantartásokat elvégezni
-
- a munkahelyre vonatkozó fegyelmet, rendet, tisztaságot betartani
-
- az előírt orvosi vizsgálaton megjelenni
-
- a munkavégzésre vonatkozó tudást elsajátítani, frissíteni
- balesetet, rosszulletet azonnal jelenteni

3. feladat

Állapítsa meg az alábbi felsorolásból az igaz (I) és a hamis (H) állításokat! Karikázza be az állítás alatt a megfelelő betűt.

- Nem tekinthető üzemi balesetnek az a baleset, amely a lakásról (szállásról) munkába, illetőleg a munkából lakásra (szállásra) menet közben, indokolatlanul nem a legrövidebb útvonalon közlekedve, vagy az utazás indokolatlan megszakítása során történt.

I H

- Nem tekinthető üzemi balesetnek a munkavállaló tisztálkodás, öltözködés, étkezés vagy üzemorvosi vizsgálat, illetve a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatások során bekövetkezett balesete.

I H

- Nem tekinthető üzemi balesetnek a munkáltató által a telephelyén kívül szervezett étkeztetés igénybevétele során bekövetkezett baleset.

I H

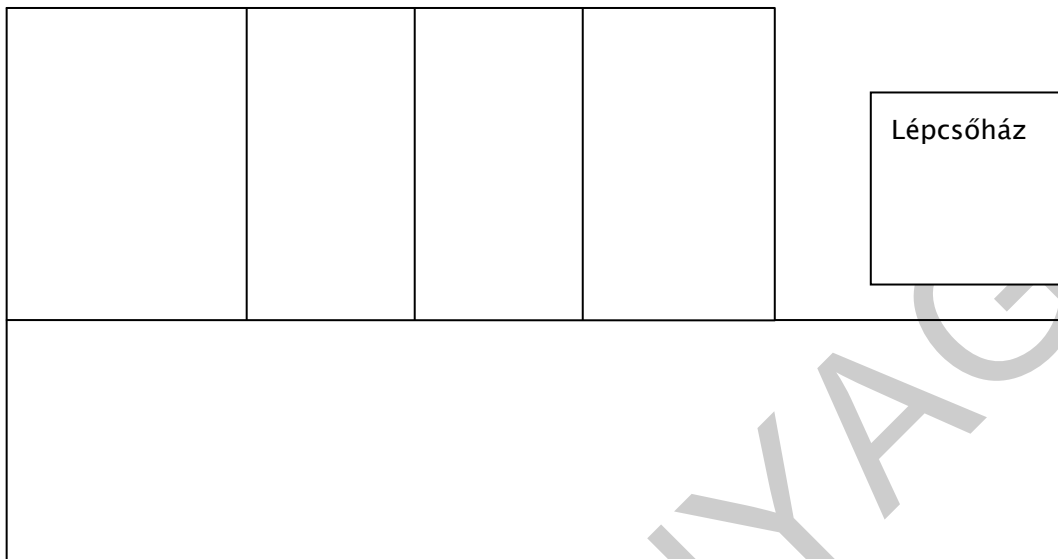
- Üzemi balesetnek minősül az, ha a dolgozóval akkor történik a baleset, amikor a munkáltató telephelyén kívül vásárolja, illetve elfogyasztja az élelmiszert, feltéve, hogy a munkáltató – akár a telephelyén belül, akár azon kívül – a szervezett étkezéssel gondoskodik.

I H

4. feladat

Egy tetszőleges helyszínrre vonatkozóan készítsen el egy menekülési útvonalat tartalmazó táblázatot!

Ehhez kap egy A/4-es lapot.

3. ábra.

5. feladat

Ön mint biztonsági őr éppen egy épületrészben ellenőriz, és tüzet észlel az épület egyik részéből. Gondolja át és időrendi sorrendben írja le a kívánatos teendőit, majd indokolja is meg ezeket!

A large rectangular area with a yellow border, containing six horizontal lines for writing the answer.

MEGOLDÁSOK

1. feladat

1993. évi XCIII. tv. a munkavédelemről

5/1993. (XII. 26.) MüM r. a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. tv. egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról

25/1996. sz. népjóléti miniszteri rendeletl

5/1993. (XII. 26.) MüM r. a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. tv. egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról

2. feladat

- a rendelkezésre álló munkaeszköz állapotáról meggyőződni, azt a vonatkozó utasítás szerint használni, az előírt karbantartásokat elvégezni
- **az előírt védőeszközt – amennyiben van ilyen – használni**
- a munkahelyre vonatkozó fegyelmet, rendet, tisztaságot betartani
- **az előírt öltözetet viselni**
- az előírt orvosi vizsgálaton megjelenni
- **a veszélyt jelentő rendellenességet megszüntetni, vagy erre intézkedést kérni felettesétől**
- a munkavégzésre vonatkozó tudást elsajátítani, frissíteni
- balesetet, rosszulletet azonnal jelenteni

3. feladat

- Nem tekinthető üzemi balesetnek az a baleset, amely a lakásról (szállásról) munkába, illetőleg a munkából lakásra (szállásra) menet közben, indokolatlanul nem a legrövidebb útvonalon közlekedve, vagy az utazás indokolatlan megszakítása során történt.

I H

- Nem tekinthető üzemi balesetnek a munkavállaló tisztálkodás, öltözködés, étkezés vagy üzemorvosi vizsgálat, illetve a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatások során bekövetkezett balesete.

I H

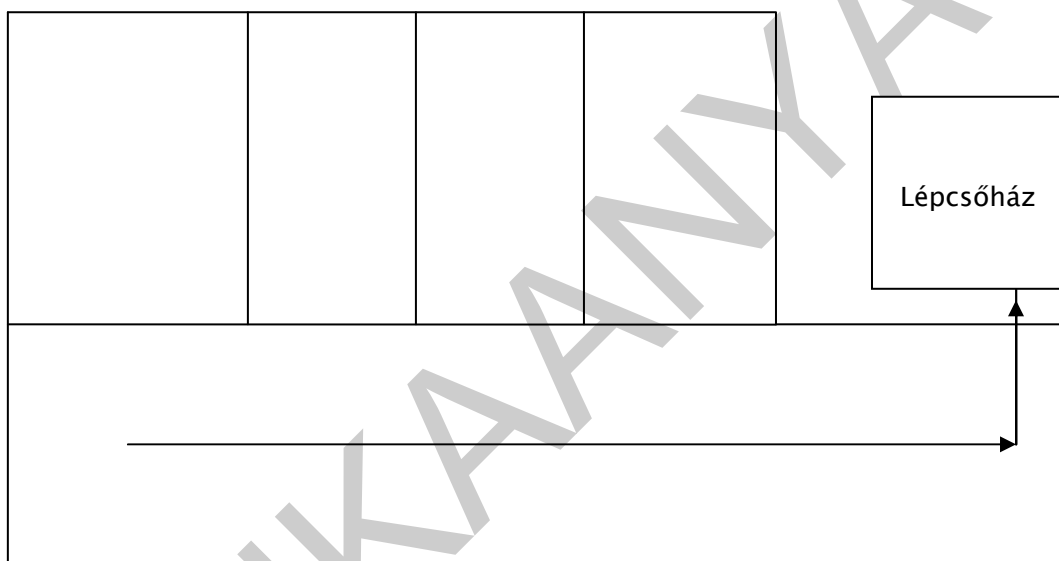
- Nem tekinthető üzemi balesetnek a munkáltató által a telephelyén kívül szervezett étkeztetés igénybevétele során bekövetkezett baleset.

I H

- Üzemi balesetnek minősül az, ha a dolgozóval, akkor történik a baleset, amikor a munkáltató telephelyén kívül vásárolja, illetve elfogyasztja az élelmiszert, feltéve, hogy a munkáltató – akár a telephelyén belül, akár azon kívül – a szervezett étkezésről gondoskodik.

I H

4. feladat

4. ábra.

5. feladat

- Mivel egyedül van, annak eldöntése, képes-e egyedül sikeres lenni az oltásban*
- Amennyiben nem képes erre, akkor tűzjelzést ad, értesíti az illetékes szerveket.*
- Ezzel együtt elkezd a mentést, illetve oltást.*

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

1993. évi XCIII. tv. a munkavédelemről.

5/1993. sz. munkaügyi miniszteri rendelet a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. tv. egyes rendelkezései végrehajtására vonatkozóan.

25/1996. sz. népjóléti miniszteri rendelet a létesítményekre vonatkozó követelményekről.

AJÁNLOTT IRODALOM

A(z) 0701-06 modul 009-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
31 861 01 1000 00 00	Biztonsági őr
31 861 01 0100 31 01	Testőr
31 861 01 0100 31 02	Vagyonőr
54 861 01 0000 00 00	Biztonságsszervező I.
54 861 01 0100 33 01	Biztonságsszervező II.
31 861 02 1000 00 00	Biztonságtechnikai szerelő, kezelő
31 861 02 0100 21 01	Biztonságtechnika-kezelő

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

12 óra

MUNKKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató